

רשימת קונסולים בירושלים בשלהי השלטון העות'מאני

מרדכי אליאב

מבוא

פעילותן המחודשת של המעצמות האירופיות בארץ-ישראל עם סיום הכיבוש המצרי ב-1840 הביאה להקמת נציגויות קונסולאריות בירושלים, שחוללו מיפנה במעמדן של הנתינים הזרים בארץ-ישראל והעמיקו, במרוצת הזמן, את מעורבות המעצמות בכל הנעשה בארץ. עם הפעלתן של זכויות הקאפיטולאציות, אשר היקנו למעצמות ולנתיניהן מעמד מיוחד בממלכה העות'מאנית, חל שיפור גדול במעמדן של התושבים, שהיו נתינים זרים, כי נמצא להם מעטה מגן אדיר ורב-השפעה. יתירה מזו, הקונסוליות פרשו את חסותן לא רק על יוצאי ארצותיהם, אלא גם על מחוסרי-נתינות או כאלה שוויתרו על נתינותם הקודמת. במרוצת הזמן נוצרה מעין תחרות בין הקונסוליות, איזו תוכל להצביע על המספר הגדול יותר של בני-חסות, ובזכות זו גם להרחיב את השפעתה ולהעמיק את חדירתה בחיי הארץ לתחומיהם השונים.

בראש וראשונה ראו הקונסולים את עצמם כמגינים על האינטרסים הנוצריים, אך למעשה גם היישוב היהודי נשכר ביותר, והמיפנה שנתחולל יצר סיכויים ואפשרויות להרחבתו ולביסוס מוסדותיו. על חשיבותו של מיפנה זה כבר נכתב רבות, ואין צורך לחזור כאן על הדברים. ברשימה שלפנינו נעשה ניסיון לפרט את שמותיהם של קונסולי המעצמות העיקריות בירושלים; למן הקונסוליה הבריטית שהוקמה עוד בשלהי הכיבוש המצרי, ועד לקונסוליה האוסטרית. הקונסוליה הרוסית, שהיתה האחרונה בין המעצמות בהקמת נציגות דיפלומאטית בעיר הקודש (1858), לא נכללה כאן, מחמת הידיעות המועטות והמקוטעות עליה. הסתפקנו ברישום מפורט וכרונולוגי של הקונסולים, נציגי חמש המעצמות הגדולות: אנגליה (נציגותה הדיפלומאטית נוסדה ב-1839), פרוסיה וגרמניה (1842), צרפת (1843), ארצות-הברית (1844), אוסטריה (1849). מבין המדינות האחרות, שהקימו באותן השנים קונסוליות או נציגויות בירושלים, נציין את סרדיניה, יוון וספרד.

תכליתה של הרשימה היא ריכוז המידע — ככל שניתן היה לאסוף — על תולדות-חייהם של הקונסולים, תקופת-כהונתם ומקומות-שירותם לפני הכהונה בירושלים ולאחריה.

באשר לפעילותם כקונסולים בירושלים, הרי זו מתוארת בספרים ובמחקרים המוקדשים לקונסוליות השונות, ופירוטם מובא ברשימה ביבליוגרפית נבחרת. לא קלה היתה מלאכת האיסוף, שכן רק קונסוליות אחדות זכו לתיאורים מפורטים. לעתים צריך היה להיחזק בפרטים בודדים ובידיעות מפוזרות כדי לשחזר את הרשימה הכרונולוגית ולקבוע תאריכים מדויקים. המעיין ברשימה יופתע ממספרם הגדול של הקונסולים בתקופה קצרה לערך ומהתחלופה המהירה. יש קונסולים שלא שירתו אפילו שנה אחת בירושלים, ומעטים הקונסולים ששירתו בה יותר מעשר שנים. בראש וראשונה נעוצה הסיבה בתנאים האקלימיים והסאניטאריים הקשים בירושלים של הימים ההם, תנאים שהכבידו ביותר על אדם אירופי, הרגיל לרמת-חיים גבוהה ולנחיות מינימאלית, ולפתע מוצא את עצמו במדינה נחשלת ומפגרת, בעלת סדרי-חיים פרימיטיביים ביותר. התנאים הקשים גרמו גם לתחלואה בין הקונסולים, שביקשו לאחר זמן לא-רב לעבור למקום אחר מטעמי בריאות. אחדים אף נפטרו בעיר הקודש תוך כדי כהונתם ונקברו בה. עובדות אלה מעידות על תנאי השירות הקשים של הקונסולים בירושלים, שאף-על-פי-כן עשו כמיטב יכולתם למלא את משימותיהם ולהצליח בתפקידיהם.

יש לציין כי רוב רובם של הקונסולים, ללא הברדל מדינה, היו דיפלומטים בעל-יותק וניסיון, ששלטו בשפות רבות והשתדלו להכיר מקרוב את חיי הארץ על מגזריה השונים ולהיות לעזר רב לבני-חסותם בעת הצורך. עיני הקונסולים היו צופיות על כל הנעשה בארץ, ופעילותם עוד חיזקה את השפעתם, עד שהגיעו למעמד רם-דרג בחיי הארץ. הם פתחו אפיקים חדשים בפני העולם המערבי, תרמו תרומה רבת-משמעות למודרניזציה של הארץ, ומן הדין כי נזכור את תרומתם לפיתוחה של ארץ-ישראל ולמיפנה המשמעותי שנתחולל בחיי הארץ במחצית השנייה של המאה הי"ט ובראשיתה של המאה הכ'.

ביבליוגרפיה נבחרת על פעילות הקונסוליות בארץ-ישראל

- אליאב מ', 'הקונסוליה הגרמנית בירושלים והישוב היהודי במאה הי"ט', הציונות, א (תש"ל), עמ' 57-83.
- הנ"ל, היישוב היהודי בארץ-ישראל בראי המדיניות הגרמנית, 1842-1914, תעודות ובאורים, א-ב, תל-אביב תשל"ג.
- הנ"ל, ארץ-ישראל ויישובה במאה הי"ט, 1777-1917, ירושלים 1978, עמ' 49-56, 267-275.
- הנ"ל, 'הקונסוליה האוסטרית בירושלים והיישוב היהודי', קתדרה, 18 (טבת תשמ"א), עמ' 73-110.
- הנ"ל, 'פעילותם של נציגי המעצמות הזרות בארץ-ישראל במאבק על העלייה ורכישת קרקעות בסוף המאה הי"ט', קתדרה, 26 (טבת תשמ"ג), עמ' 117-132.
- אלמליח א', 'נציגות צרפת בארץ-ישראל', מחברת, ז (תשי"ח), ח (תשי"ט), ט (תשי"ך).

- בן-אריה י', עיר בראי תקופה, העיר העתיקה, ירושלים תשל"ז, עמ' 212-224;
 עיר בראי תקופה, ירושלים החדשה בראשיתה, ירושלים תשל"ט,
 עמ' 371-470.
- ברטור ר', 'פרשיות נבחרות ביחסי הקונסוליה האמריקנית בירושלים עם
 הקהילה היהודית', קתדרה, 5 (תשרי תשל"ח), עמ' 109-143.
 ורטה מ', 'מדוע נוסדה קונסוליה בריטית בירושלים?', ציון, כו (תשכ"א), עמ'
 69-84.
- טננבוים מ', 'הקונסוליה הבריטית בירושלים', קתדרה, 5 (תשרי תשל"ח), עמ'
 83-108.
- כרמל א', 'פעילותה של רוסיה בארץ-ישראל בשלהי התקופה העות'מאנית', א'
 שאלתיאל (עורך), פרקים בתולדות ירושלים בזמן החדש, ירושלים
 תשמ"א, עמ' 81-116.
- הנ"ל, 'היישוב היהודי, השלטון העות'מאני והקונסוליות הזרות', מ' אליאב
 (עורך), ספר העלייה הראשונה, א, ירושלים תשמ"ב, עמ' 97-116.
- מלאכי א"ר, 'יהודי ירושלים בחסות אמריקה', פרקים בתולדות הישוב הישן, תל-
 אביב תשל"ח, עמ' 268-279.
- נאור מ', 'פעילותו של ציר ארצות-הברית בקושטא, אוסקר ס' שטראוס, למען
 העלייה לארץ-ישראל', קתדרה, 18 (טבת תשמ"א), עמ' 130-155.
- פארפיט ט', 'הקונסוליה הצרפתית והיישוב היהודי בארץ-ישראל במאה הי"ט',
 קתדרה, 5 (תשרי תשל"ח), עמ' 144-161.
- פינ ג', עיתות סופה (תרגם א' אמיר), ירושלים תש"ם.
- צייטלין א', 'הגר קרסון — גר צדק', הגות עברית באמריקה, ג, תל-אביב
 תשל"ד, עמ' 182-192.
- ריבלין א"ב, 'נציגי המעצמות בירושלים במאה הי"ט'; 'בין רוסיה וא"י';
 'המגעים הראשונים עם נציגי ממשלת ארצות-הברית', עטרה
 ליושנה, תל-אביב תשל"ג, עמ' 87-120.

- d'Alonzo, A., *La Russie en Palestine*, Paris 1901.
 Breycha-Vauthier A., *Österreich in der Levante*, Wien 1972.
 Blumberg A., *A View from Jerusalem 1849-1858. The Consular Diary of James and Elizabeth Anne Finn*, London-Toronto 1980.
- Carmel A., 'Die deutsche Palästinalpolitik 1871-1914', *Jahrbuch des Instituts für Deutsche Geschichte, Universität Tel-Aviv*, IV (1975), pp. 205-256.
- Finn J., *Stirring Times (Records from Jerusalem)*, I-II, London 1878.
 Fox F., 'Warder Cresson', *Pennsylvania Magazine of History and Biography*, 95, 2 (1971), pp. 147-194.
- Hopwood D., *The Russian Presence in Syria and Palestine*, Oxford 1969.
 Hough W., 'History of the British Consulate in Jerusalem', *Journal of the Middle East Society*, I (1947), pp. 3-14.

- Hyamson A.M., *The British Consulate in Jerusalem in Relation to the Jews in Palestine 1838-1914*, I-II, London 1937-1941.
- Katzburg N., 'Some Early Despatches by the First British Vice-Consul in Jerusalem (1839-1841)', *Jerusalem (1839-1841)*, רמתיגן 1952, עמ' XXIX-IX.
- Manuel F.E., *The Realities of American-Palestine Relations*, Washington 1949.
- Ma'oz M., 'America and the Holy Land During the Ottoman Period', M. Davis (ed.), *With Eyes toward Zion*, New York 1977, pp. 65-78.
- Minerbi S., *L'Italie et la Palestine, 1914-1920*, Paris 1970.
- Neuville R., 'Heurs et Malheurs des Consuls de France à Jerusalem', *Journal of the Middle East Society*, I, 2 (1946), pp. 3-34.
- Pillaut J., *Les Consulats du Levant*, III, Paris 1902.
- Rosen F., *Oriental Memoirs of a German Diplomat*, London 1930.
- Roth E., *Preussens Gloria im heiligen Land*, München 1973.
- Stavrou Th. G., *Russian Interests in Palestine 1882-1914*, Thesalaniki 1963.
- Tibawi A.L., *British Interests in Palestine 1800-1901*, Oxford 1961.
- Verney N. & Dambmann N., *Les Puissances Étrangères dans le Levant, en Syrie et en Palestine*, Paris 1900.

אנגליה

הקונסוליה הוקמה ב-1839 כקונסוליית-מישנה והפכה ב-1841 לקונסוליה. בשנים 1839-1841 שירתו בה 7 קונסולים.

תקופת-הכהונה

1. ויליאם טנר יאנג 1845-1839
 William Tanner Young
 נתמנה לסגן-קונסול בירושלים בספטמבר 1838, אך הגיע למקום כהונתו רק בפברואר 1839. ב-1841 נתמנה לקונסול ושירת בירושלים עד 1845. עד לתחילת שירותו של הקונסול הבא (אוקטובר 1845-אפריל 1846), שירת כממלא-מקומו הנרי ניובולט (Henry Newbolt).

- James Finn 2. ג'יימס פיין 1862-1846
1872-1806. נתמנה לתפקידו בנובמבר 1845, אך הגיע לירושלים רק באפריל 1846, ושירת בה שש-עשרה שנים, עד סוף 1862. ב-1846 נשא באנגליה לאשה את אליזבת אן, בתו של המיסיונר אלכסנדר מק-קאול, שבלטה מאוד בפעילותה בארץ-ישראל לאחר-מכן. לא כיהן בתפקיד דיפלומאטי, לא לפני כהונתו בירושלים ולא אחריה. חיבר שורת ספרים ומחקרים על ארץ-ישראל — הידוע ביותר: 'עותות סופה' (1878). היה מעורב בענייני היישוב היהודי, אך לבסוף רבים הסתייגו ממנו.
- Noel Temple Moore 3. נואל טמפל מור 1890-1863
1903-1833. מזרחן ודיפלומאט מקצועי. שירת בכירות בשנים 1862-1851, והגיע לירושלים בינואר 1863. לאחר סיום תפקידו בירושלים שירת כקונסול כללי בטריפולי בשנים 1894-1890. עד לתחילת שירותו של הקונסול הבא (פברואר 1891), שירת כממלא-מקומו מנהל הלשכה, ויליאם הנרי חייט (William Henry Khayat).
- John Dickson 4. ג'ון דיקסון 1906-1891
1906-1854. נתמנה לתפקידו בספטמבר 1890, אך הגיע לירושלים רק בפברואר 1891. דיפלומאט מקצועי, שבין היתר שירת לפני-כן בקונסוליות בכירות ובדמשק. נפטר בירושלים ביולי 1906 ונקבר בהר-ציון.
- Edward Charles Blech 5. אדוורד צ'ארלס בֶּלֶךְ 1909-1906
1919-1861. הצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1883. לאחר סיום כהונתו בירושלים שירת כקונסול כללי בפורט-סעיד ובגנואה. שינה את שמו לבלק (Bleck).
- Harold Eustace Satow 6. הארולד יוסטאס סאטוב 1912-1909
נולד ב-1876 ונכנס לשירות הדיפלומאטי בארצות המזרח ב-1897. הגיע לירושלים בנובמבר 1909. לאחר סיום כהונתו שירת, בין היתר, בסאלוניקי, טריפולי, ביירות וטוניס.
- Peter James Colquhoun Mc Gregor 7. פיטר ג'יימס מק-גריגור 1914-1912
נולד ב-1865 והצטרף לשירות הדיפלומאטי בארצות המזרח ב-1885. סגן-קונסול בכירות בשנים 1896-1894, ובאותה תקופה גם נשלח מדי פעם למלא את מקומו של הקונסול בירושלים, בעת העדרו. כן שירת כקונסול בסופיה, כרתים, סאראייבו וקושטא בטרם מינויו בירושלים. כהונתו זו נפסקה עם הכרזת המלחמה, באוגוסט 1914.

פרוסיה — גרמניה

הקונסוליה הפרוסית נוסדה ב־1842. נהפכה ב־1868 לקונסוליה כללית של הברית הצפון־גרמנית, הורחבה לקונסוליה של הרייך הגרמני ב־1871, והועלתה לדרגת קונסוליה כללית בראשית 1914. בשנים 1842-1916 כיהנו בירושלים 9 קונסולים.

1. 1851-1842   ארנסט גוסטאב שולץ   Ernst Gustav Schultz

1851-1881. התמחה בכלשנות מזרחית ובארכיאולוגיה מקראית ונתמנה ב־1838, בהיותו בן עשרים ושבע בלבד, למרצה בספרות המזרח באוניברסיטת קניגסברג. ב־20 באפריל 1842 נתמנה לסגן־קונסול ליסוריה ופלשתינה, והגיע לירושלים כעבור זמן קצר. פירסם ספר קטן של רשמי־מסע על ירושלים (1845). חלה ונפטר בירושלים ונקבר בהר־ציון.

2. 1867-1852   ד"ר גיאורג רוזן   Georg Rosen

1820-1891. שימש כתפקידים דיפלומטיים שונים, בין היתר מתורגמן בצירות בקושטא. נודע כמזרחן וכארכיאולוג ושלט בלשונות המזרח. תירגם ספרי שירה ואגדות מתורכית ומפרסית, פירסם ספר על הלשון הפרסית, ובעת כהונתו בירושלים חיבר ספר חשוב על תולדות תורכיה, וכן ספר קטן על ההיבט הבית. רוזן עסק גם בחקר ארכיאולוגי בארץ, ובייחוד חקר כתובות שומרוניות ואת הטופוגראפיה של ירושלים ושל מערת המכפלה. לפני מותו פירסם חיבור מקיף על היהודים והפניקים (הופיע רק ב־1929), שבו ניסה להוכיח כי שני עמים אלה התמזגו, ודרך התמזגותם נוצר היקפה הניכר של התפוצה היהודית. נשא לאשה יהודיה. פעל רבות למען היישוב. בסיום כהונתו בירושלים, בת חמש־עשרה השנים, נתמנה לקונסול כללי בבלגראד. בנו, אשר נולד בתקופת כהונתו בירושלים, שימש בתקופה מאוחרת יותר גם הוא כקונסול פרוסיה בירושלים (ראה להלן). עד בואו של הקונסול החדש הופקדה האחריות לענייני הקונסוליה בידי ת' ובר, הקונסול הכללי בביירות.

3. 1869-1868   פרופ' יוליוס היינריך פטרמן   Heinrich Julius Petermann

1801-1876. חוקר מפורסם של שפות שמיות, שעשה שנים רבות במסעות־מחקר בארצות אסיה ופירסם ספרים אחדים על מסעותיו. הגיע לירושלים בפברואר 1868, וכיהן בה שישה־עשר חודשים.

4. 1873-1869   בארון קארל ויקטור פון אלטן   Baron Carl Victor v. Alten

1800-1879. דיפלומאט מקצועי. בשנות השישים כיהן כציר מדינת האנובר ברוסיה, ועם סיפוח האנובר לפרוסיה, ב־1866, עבר אלטן לשירות

הדיפלומאטי הפרוסי. אף הוא עסק בחקר ארכיאולוגי, היה ממייסדי האגודה הגרמנית לחקר ארץ-ישראל ואף פירסם שורת מחקרים. הגיע ארצה כקונסול כללי של 'הברית הצפון-גרמנית', ביוני 1871 הפך לקונסול של הרייך הגרמני. כעבור חמישה חודשים הוענקה לו דרגה אישית של קונסול כללי. עם סיום כהונתו בירושלים נתמנה לקונסול במונטריי (שווייץ), אך גם משם הוסיף להתעניין בחקר ארץ-ישראל. מאפריל 1873 ועד מאי 1874 שימש כממלא-מקום הקונסול ד"ר אוטו קרסטן, מנהל הלשכה (1839-1900), אף הוא איש-מדע, מומחה לגיאוגרפיה ולמטאורולוגיה. אשתו היתה יהודיה. פירסם מחקרים שונים.

1881-1874 5. תאנקמר פון מינכהאוזן Thankmar v. Münchhausen
1835-1909. דיפלומאט מקצועי. שירת בשגרירות קושטא. הגיע לירושלים ביוני 1874 כממלא-מקום הקונסול, ורק בינואר 1876 נתמנה לקונסול. עם סיום כהונתו בירושלים נתמנה לקונסול בקייב.

1885-1881 6. ד"ר יוליוס רייץ Julius Reitz
דיפלומאט ותיק. שירת לפני כואו לירושלים כקונסול בקייב. בימיו יצאה הקונסוליה מן העיר העתיקה לבניין חדש, מחוץ לחומות. ביוני 1885 נתמנה לקונסול באיזמיר. עד לכואו הקונסול החדש בראשית 1886, מילא את מקומו ד"ר בונס, מנהל הלשכה.

1899-1886 7. ד"ר פאול פון טישנדורף Paul von Tischendorf
1847-1914. בנו של החוקר הנודע קונסטנטין פון טישנדורף, מגלה כתב-היד 'Codex Sinaiticus' שבמנזר סנטה-קתרינה בדרום-סיני. דיפלומאט מקצועי. שירת בשגרירות בקושטא. חוקר ומזרחן בזכות עצמו. בסוף 1898 הועלה לדרגה אישית של קונסול כללי. עם סיום תפקידו בירושלים, בן שלוש-עשרה השנים, נתמנה ביולי 1899 לקונסול כללי באלג'יר.

1900-1899 8. ד"ר פרידריך רוזן Friedrich Rosen
1856-1935. בנו של קונסול קודם בירושלים, ד"ר גיאורג רוזן (ראה לעיל). אמו היתה יהודיה. דיפלומאט מעולה. לפני כהונתו בירושלים שירת במקומות שונים, לאחרונה בטהראן. בלשן מזרחי, שלט בכמה שפות וחירגם ספרים מפרסית והינדוסאטנית. פירסם ספר-זכרונות, ובו תיאור נרחב של ירושלים. אחר שנת שירות בירושלים נתמנה בנובמבר 1900 לתפקיד בכיר במשרד-החוץ, ומ-1910 ציר ברומניה; בשנים 1912-1916 שימש ציר בפורטוגל ובשנים 1916-1921 ציר בהולנד. ב-1921 כיהן במשך חמישה חודשים כשר-חוץ, בראשית הרפובליקה הוויימאריט. אחר-כך פרש לגימלאות.

9. אדוארד שמידט
Eduard Schmidt 1916-1901
1916-1855. ותיק בשירות הדיפלומאטי. משנת 1887 שירת בארץ, תחילה בקונסוליה הירושלמית ומשנת 1897 כסגן-קונסול ביפו. בינואר 1901 נתמנה לקונסול בירושלים שבה נפטר אחר עשרים ותשע שנות-שירות בארץ, מהן חמש-עשרה כקונסול. נקבר בהר-ציון. היה מקובל מאוד על היישוב.

צרפת*

הקונסוליה הוקמה ביולי 1843 והועלתה לדרגת קונסוליה כללית ב-1893. בשנים 1843-1914 שירתו בה 16 קונסולים.

1. גבריאל דה לאנטיבי
Gabriel Marie Jean Benoit de Lantivy (de Kerveno) 1844-1843

1866-1792. איש צבא-הקבע שנתמנה כאן לתפקידו הדיפלומאטי הראשון. סיים תפקידו בירושלים בדצמבר 1844. הראשון שהניף דגל אירופי בירושלים. יחד עמו בא א' דה בארר, ששימש כסגנו וכמיופה-כוח מדצמבר 1844-דצמבר 1845, ומאוחר יותר אף נתמנה כקונסול (ראה להלן).

2. ג'וזף ה'לוא־ג'ורל
Joseph François Hélois-Jorelle 1848-1845
שירת לפני-כן כקונסול במוגאדור במרוקו. פוטר ממישרתו בירושלים לרגל הכרזת הריפובליקה בצרפת.

3. פול-אמיל בוטה
Paul-Emile Botta 1855-1848
1870-1802. איש-מדע בעל מוניטין; בלשן, ארכיאולוג ורופא. ערך חפירות נרחבות באשור (כורסאבד), והקים את האגף האשורי במוזיאון הממלכתי של צרפת. דיפלומאט מקצועי. שירת באלכסנדריה (1840-1841), במסול (1842-1845) ואחר-כך עסק בחפירות. לא ברצון קיבל את המינוי לקונסול בירושלים. הגיע באוקטובר 1848, ולאחר זמן-מה התחבב על כל החוגים, גילה עניין רב בממצאים הארכיאולוגיים של העיר. פירסם מחקרים רבים, וכיניהם חמישה כרכים על תגליות נינוה (1849-1850). עם סיום כהונתו בירושלים נתמנה לקונסול כללי בטריפולי ב-1855 ופרש לגימלאות ב-1869.

* הריני מודה לידידי ועמיתי פרופ' שמעון שוורצפוקס על עזרתו הרבה בהשלמת הפרטים על-אודות קונסולי צרפת.

4. פייר אדמונד דה באַרְרֶה Pierre Edmond de Barrère 1869-1855
לאחר שירותו כסגן-קונסול ומיופה-כוח בירושלים, שימש קונסול בטיפליס וכדמשק. תקופת-כהונתו בירושלים, בת ארבע-עשרה השנים, היתה הממושכת ביותר מבין כל הקונסולים הצרפתיים.
5. ג'וזף אדם סיינקייביץ Joseph Adam Sienkiewicz 1872-1870
נולד ב-1835. דיפלומאט מקצועי משנת 1863. הגיע לירושלים בסוף 1869 כממלא-מקום הקונסול ונתמנה במארס 1870 לקונסול. עם סיום כהונתו בירושלים שירת כקונסול בהונג-קונג, מאלטה ואלכסנדריה, ובשנים 1882-1880 שימש קונסול כללי בביירות. פרש לגימלאות ב-1882.
6. לואי ארנסט קראמפון Louis Ernest Crampon 1873-1872
נולד ב-1829. בשירות הדיפלומאטי משנת 1855. נתמנה לתפקידו בירושלים ביולי 1871, אך הגיע לעיר רק בראשית 1872. לאחר סיום כהונתו שירת במקומות שונים, בין היתר בהוואנה ובמאנילה. פרש לגימלאות ב-1889. פירסם ספרים שונים על נושאים מדיניים.
7. סאלבאטור פאטרימוניו Salvator Patrimonio 1881-1873
נולד ב-1836. משפטן. הצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1860. בתקופת כהונתו בירושלים נתגלתה מערכת קבריי-המלכים ונרשמה על שם הקונסוליה. משנת 1881 היה קונסול כללי בביירות ומשם הושיט עזרה רבה להתיישבות בארץ-ישראל. לאחר-מכן שירת במונטנגרו וב-1888 נתמנה לציר בבלגראד.
8. אֵים לאנגליי Aime Adrian Langlais 1883-1881
נולד ב-1840. משפטן. בשירות הדיפלומאטי מ-1866.
9. שארל פרדיננד דֶסְטְרֶה Charles Ferdinand Destrées 1884-1883
נולד ב-1834 והצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1857. ב-1873 נתמנה לקונסול בחלב. עם סיום כהונתו בירושלים נתמנה לקונסול כללי בטרפולי.
10. לוסיין מונג' Lucien Monge ינואר-יוני 1885
נולד ב-1835 ושירת בתפקידים זוטרים בירושלים בשנים 1866-1867. ב-1878 נתמנה לקונסול בבגדד ואחר-כך באלכסנדריה. בירושלים כיהן שישה חודשים בלבד ואחר-כך הועבר לפורט-סעיד.
11. שארל לְדוּל Charles Fortune Xarier Ledoulx יוני 1898-1885
נולד ב-1844. מזרחן ובקי בשפות. דיפלומאט מקצועי. שירת בתפקידים

זוטרים בירושלים בשנים 1863-1864. היה קונסול בזנויבר ופורט-סעיד. עם העלאת הקונסוליה לדרגת קונסוליה כללית, ב-1893, נתמנה לקונסול כללי. בשנים 1887-1888 נעדר מן הארץ לתקופה מסוימת, וממלא-מקומו היה אלפרד גילוֹאָ (Alfred Guillois).

12. פייר-ז'אן אוֹזֶפִי Pierre Jean Baptiste Auzépy 1901-1898
 בשירות הדיפלומאטי משנת 1878. שירת בין היתר במונטבידיאו, בוסניה וטיפליס. נתמנה לקונסול כללי בירושלים בינואר 1898, אך הגיע למקום כהונתו רק ביוני 1898. ביולי 1901 נתמנה לקונסול כללי באמסטרדם. ב-1902 הועבר ללונדון. בשנת 1909 נתמנה לציר מוסמך באמריקה המרכזית ונפטר בגואטמלה ב-1910.
13. הוֹנוֹרֶה דוֹמָה Honoré Daumas 1902-1901
 נולד ב-1843. בשירות הדיפלומאטי משנת 1886. שירת בין היתר בטאנאנריב, מדגסקאר, פורט-סעיד ובלבאו (ספרד). באוגוסט 1901 נתמנה למופקד על הקונסוליה בירושלים, ובינואר 1902 לקונסול כללי. עזב את ירושלים באוגוסט 1902, וכנראה לא נתמנה לכהונה אחרת. ב-1903 פרש לגימלאות.
14. ז'יל-אוגוסט בופ Jules Auguste Boppe 1904-1902
 בשירות הדיפלומאטי משנת 1889. שירת בקושטא, בלגראד וסנט-פטרסבורג. באוגוסט 1902 נתמנה לממלא-מקום הקונסול (מיופה-כוח) בירושלים, ובסוף 1904 לקונסול כללי בבירות. אך מינוי זה בוטל כעבור זמן קצר, משנתמנה במארס 1905 למזכיר ראשון בשגרירות בקושטא. ביולי 1914 נתמנה לציר מוסמך בבלגראד, וב-1917 לציר בפקינג, שבה נפטר בעת כהונתו, ב-1921.
15. ג'ורג' אוטרֵיי Georges Outrey 1908-1904
 נולד ב-1847 והצטרף לשירות הקונסולארי ב-1867. שירת בתפקידים קונסולאריים שונים באלכסנדריה, בירות ופורטו (פורטוגל). נתמנה לקונסול כללי בירושלים בסוף 1904 ושירת בה עד ינואר 1908, עם פרישתו לגימלאות.
16. ג'ורג' פליקס גֵיירוֹ Georges Felix Gueyraud 1914-1908
 נולד ב-1857 והצטרף לשירות הקונסולארי ב-1879. שירת בתפקידים שונים בהאמבורג, קושטא, לונדון, הונג-קונג, בילבאו, קאדיקס (ספרד) ופארמו (איטליה). בסוף 1907 נתמנה לקונסול כללי בירושלים, אך הגיע אליה רק באפריל 1908. גיירו היה הקונסול הצרפתי האחרון ועזב את הארץ עם כניסת תורכיה למלחמה.

ארצות-הברית

הקונסוליה נפתחה לחודשים ספורים ב-1844, ולאחר הפסקה ארוכה נפתחה שנית ב-1857. בשנים 1844-1917 שירתו בה 16 קונסולים, אך אחד מהם כיהן בתפקיד זה שלוש פעמים.

1844	1. ורדר קרסון Warder Cresson	1844-1860
	אדם תמהוני, בעל הזיות משיחיות, נימנה עם כת הקווייקרים והאמין בגאולת ישראל. מעירו פילדלפיה קשר קשרים עם רבנים ועם מרדכי עמנואל נח. במאי 1844 אושר על-ידי הסנאט כקונסול בירושלים, אך ללא ידיעת הציר בקושטא וללא הכרה על-ידי 'השער העליון'. המינוי בוטל כעבור חודשים ספורים, משנודע למימשל על התנהגותו המזוהה. קרסון החליט להישאר בארץ וב-1849 אף התגייר. קיבל את השם 'מיכאל בועז ישראל' והצטרף לכולל הו"ד. ב-1854 ניסה לייסד מושבה חקלאית בעמק-רפאים.	
1857-1860	2. ג'ון וארן גורהם John Warren Gorham	1857-1860
	רופא מבוססון, שנתמנה לתפקידו באוקטובר 1856, אך הגיע לירושלים רק בתחילת 1857. מחמת תנאי החיים הקשים החל להשתכר והוצא לגימלאות.	
1860-1861	3. ויליאם רופוס פייג' William Rufus Page	1860-1861
	נולד ב-1820. נאלץ להתפטר כעבור שנת כהונה אחת בגלל סכסוך עם הציר בקושטא על-רקע הוצאת מכתבי-חסות על דעת עצמו.	
1861-1862	4. פראנקלין אולקוט Franklin Olcott	1861-1862
1863	5. אייזק ואן-אֶטֶן Isaac van Etten	1862-1863
סוף 1863-1865	6. אלברט רודס Albert Rhodes	1863-1865
	דיפלומאט מקצועי. שירת לפני-כן בליברפול ועם סיום תפקידו בירושלים נתמנה לקונסול ברוטרדם. פירסם ספר על ירושלים (1865).	
סוף 1865-1870	7. ויקטור בובושה Victor Beauboucher	1865-1870
	יליד צרפת. קצין צבא בדימוס ונכה, קאתולי. היה בעצמו בן-חסות אמריקני, ובכהנו כקונסול היה הראשון שהעניק חסות דה-פאקטו ליהודים בארץ. הסתבך בפרשת נערה יהודיה שביקש להעבירה לנצרות. בלחץ ההנהגה היהודית הושעה מתפקידו למשך חודשים אחדים ב-1868, ולבסוף עזב ב-1870 את כהונתו בארץ. בשנת 1868 מילא את מקומו סגן-הקונסול ביפו, לורנצו ג'ונסון (Lorenzo Johnson).	

- Richard Beardsley 8. ריצ'רד בירדסלי 1873-1870
 נולד ב-1839. העניק חסות ליהודים רבים. עם סיום כהונתו בירושלים נתמנה לקונסול כללי באלכסנדריה. לאחר עזיבתו מילא את מקומו סגן-הקונסול ביפו, הארדג (Hardegg)
- Frank S. de Hass 9. פראנק דה-האס 1877-1873
 בא מניו-יורק בנובמבר 1873. חוקר בארכיאולוגיה מקראית. גילה אהדה ליישוב והעניק, ללא סמכות, חסות למאות משפחות. נפצע בנפלו מסוס והוחזר לארצות-הברית. פירסם ספר גיאוגרפיה-היסטורי על ארץ-ישראל (1884).
- J.G. Willson 10. ג' וילסון 1882-1877
 במקצועו עורך עיתון, וכן היה מטיף בכנסייה. הגיע לירושלים באוקטובר 1877. עם סיום כהונתו בירושלים הועבר לקאהיר.
- Selah Merrill 11. סלה מריל 1885-1882
 נולד ב-1837 במדינת קונקטיקאט. דוקטור לתיאולוגיה. הוסמך לכמורה ושירת ככומר צבאי בעת מלחמת האזרחים בארצות-הברית. הקונסול היחיד ששירת שלוש פעמים בירושלים. איש-מדע, ארכיאולוג וממייסדי החברה האמריקאית לחקר ארץ-ישראל. נחשב לבעל-סמכות בענייני הארץ והמזרח-התיכון, והשפיע גם על משרד-החוץ. פירסם כמה ספרי-מסע ומחקרים ארכיאולוגיים. היה עוין ליישוב ולשאיפות הלאומיות היהודיות. ביטל חסותם של יהודים רבים. בשנת 1886 סיים את תקופת מינויו הראשונה ואת מקום הקונסול מילא נגיב ארבילי (Nageeb Arbeely).
- Henry Gillman 12. הנרי גילמן 1891-1886
 יליד דטרויט. הושיט עזרה רבה ליישוב במאבק נגד הגבלות העלייה. כתב ספר על ארץ-ישראל (1898).
- Selah Merrill 13. סלה מריל 1894-1891
 הגיע ביולי 1891 לתקופת-כהונתו השנייה בירושלים. באותה שנה חיבר תזכיר על יהודים ומושבות יהודיות בארץ-ישראל, שבו נקט עמדה עוינת.
- Edwin S. Wallace 14. אדווין ואלאס 1898-1894
 כומר. התעניין בתולדות הארץ וגילה אהדה ליישוב. פירסם ספר על ירושלים (1898).

מידע: רשימת קונסולים בירושלים

15. סלה מריל	Selah Merrill	1907-1898
בתקופת-כהונתו השלישית נטה לשיתוף-פעולה עם השלטונות נגד העלייה. בשנת 1907 חלה ואיבד את כושר-הדיבור, אך העדיף להישאר בארץ לאחר שהועבר מתפקידו. בסך-הכול שירת מריל 16 שנים בארץ.		
16. תומאס ואלאס	Thomas R. Wallace	1910-1907
יליד איובה.		
17. ויליאם קופין	William Coffin	1913-1910
18. אוטיס גלייזברוק	Otis A. Glazebrook	1917-1914
כומר. היה ידיד הנשיא וילסון וזכה למינוי אישי. מילא תפקיד חיוני בעזרת ארצות-הברית ליישוב בימי המלחמה. פעולת הקונסוליה הופסקה באפריל 1917, עם כניסת ארצות-הברית למלחמה. חזר לירושלים ב-1919 וכיהן שוב כקונסול למשך שנה, שבה נקט עמדה אנטי-ציונית.		

אוסטריה

הקונסוליה הוקמה בשנת 1849 כקונסוליית-מישנה; משנת 1852 — קונסוליה. משנת 1867 נקראה 'הקונסוליה האוסטרית-הונגרית'. בשנים 1849-1917 כיהנו בירושלים 14 קונסולים.

1. יוזף פון פיצאמאנו	Josef v. Pizzamano	1860-1849
1860-1809. נולד בוונציה. בשירות המדינה מ-1832. בשנים 1832-1843 שימש מזכיר הנציבות האוסטרית בטרייסטה, לאחר-מכן שירת בלשכת החצר בווינה. המינוי לירושלים היה מינויו הדיפלומאטי היחיד. נתמנה לסגן-קונסול בספטמבר 1847, אך בשל אירועי 1848 יצא למקום-כהונתו רק ב-1849 והגיע לירושלים ב-1 במאוס 1849. ב-1852 הועלה לדרגת קונסול. ב-1857 הוענקה לו דרגה אישית של קונסול כללי וב-1859 — תואר אצולה של רוזן. פעל רבות למען היישוב. נפטר בירושלים ונקבר בהר-ציון.		
2. אוגוסט לנק פון וולפסברג	August Lenk v. Wolfsberg	1865-1860
1869-1815. בשירות דיפלומאטי משנת 1849. הגיע לירושלים בסוף 1860. ב-1863 קיבל דרגה אישית של קונסול כללי. באותה שנה נשא לאשה צעירה בת		

- 23, שנפטרה לעבור שנה. לנק עצמו חלה וביקש העברה. נתמנה ב־1864 לקונסול בסאלוניקי. לאחר־מכן שירת במקומות שונים וב־1880 נתמנה לקונסול כללי במארסיי. ב־1884 פרש לגימלאות.
- 1867-1864 3. ליאופולד ואלכר פון מולטהיים Leopold Walcher v. Moltheim
1823-1911. בשירות מאז 1850. שירת בתפקידים קונסולאריים שונים. הגיע לירושלים בספטמבר 1864 בה כיהן עד ינואר 1867, משביקש העברה מטעמי בריאות. לאחר־מכן שימש קונסול כללי בפאלרמו ובפאריס. יצא לגימלאות ב־1883.
- 1882-1867 4. הרוזן ברנהארד קאבוגה Bernhard Graf Caboga-Cerva
1823-1882. יליד איטליה. בשירות ממשלתי משנת 1850, באיטליה ובטירול. הגיע לירושלים בספטמבר 1867. ב־1871 הוענקה לו דרגה אישית של קונסול כללי. ב־1882 נתמנה לקונסול כללי בטוניס, אך לא הספיק להיכנס לתפקידו החדש ונפטר בירושלים לאחר חמש־עשרה שנות כהונה בה (קונסול אוסטרי שני שנפטר בארץ). נקבר בטנטור — המוסד האוסטרי שהקים ליד בית־ג'אלה.
- 1891-1882 5. אנטון פון שטראוז Anton Ritter v. Strautz
1837-1916. החל בשירותו הדיפלומאטי ב־1860. כיהן כקונסול במקומות שונים והגיע לירושלים בפברואר 1882, כחודש לאחר פטירת קודמו. ב־1891 נתמנה לקונסול בברסלאו (גרמניה) ואחר־כך במארסיי. ב־1901 יצא לגימלאות.
- 1893-1891 6. קארל פון קוויאטקובסקי Carl Graf v. Kwiatkowski
הי"ט וכיהן משנת 1886 כקונסול באמסטרדם. לירושלים בא בספטמבר 1891, בהיותו כבר קשיש. הודח מתפקידו כעבור שנתיים, בשל פרשת בריחתו של אסיר פלילי (מחמת רשלנות באלכסנדריה) בדרך החזרתו לאוסטריה. בסוף 1894 הוצא לגימלאות, לאחר 37 שנות־שירות. נפטר ב־1905.
- 1895-1894 7. תיאודור איפן Theodor Ippen
1861-1935. בן למשפחה יהודית שנטבל לנצרות בילדותו. מומחה לארצות הבלקאן. בשירות הדיפלומאטי מ־1884 ובינואר 1894 נתמנה לתקופה קצרה לממלא־מקום הקונסול בירושלים. משם הועבר לקושטא וחזר לכהן בהמשך 1894 כקונסול בירושלים למשך שנה. לאחר־מכן שירת כקונסול במדינות שונות, עלה בדרג הדיפלומאטי וב־1911 נתמנה לראש־מדור במשרד־החוץ.

לאחר התמוטטות הקיסרות שימש כמשך כמה חודשים ממלא-מקום שר החוץ. ב-1921 פרש לגימלאות.

- Ernst v. Cischini 8. ארנסט פון צ'יסקיני 1897-1896
נולד ב-1858 באיטליה. בשירות דיפלומאטי משנת 1883 והגיע לירושלים בינואר 1896. עם סיום כהונתו הועבר במאי 1897 לפטראס ביוון. לאחר-מכן שימש קונסול בארצות שונות. בשנת 1906 נתמנה לקונסול כללי באיזמיר. כהונתו האחרונה הייתה בתוניס. פרש לגימלאות ב-1916.
- Heinrich Jehlitschka 9. היינריך יליטשקה 1899-1897
נולד ב-1861. הצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1888, והגיע באוקטובר 1894 כדי לנהל זמנית את הקונסוליה, עד כואו של הקונסול איפן. ב-1895 נתמנה למורה לתורכית באקדמיה המזרחית בווינה, שהכשירה את העתודה הקונסולאריית. חזר לירושלים באוקטובר 1897 לכהן כקונסול. לאחר סיום תפקידו בירושלים שירת כקונסול בבומביי ובבגדד. ב-1905 נקרא שוב לירושלים, כדי לנהל זמנית את הקונסוליה. לאחר-מכן שימש קונסול כללי במקומות שונים. פרש ב-1914.
- Anton Schafraht 10. אנטון שאפראת 1900-1899
1861-1900. הצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1889. ביוני 1899 נתמנה לקונסול בירושלים, אך הספיק לשרת בה שנה אחת בלבד. ביקש חופשה בשל מצב בריאותו המערער, אך האישור הושהה. ביוני 1900 טבע בים ביפו. היה הקונסול השלישי שנפטר בעת כהונתו, והוא בן 39 בלבד. נקבר בירושלים.
- Alois Pogačar 11. אלואי פוגאצ'אר 1905-1900
1859-1912. יליד קרואטיה. בשירות הדיפלומאטי למן שנת 1882. כיהן כקונסול במקומות שונים, בין היתר באתונה, פורט-סעיד וניו-יורק. נתמנה בספטמבר 1900, אך הגיע רק בינואר 1901. ב-1901 הוענקה לו דרגה אישית של קונסול כללי. בסיום כהונתו נתמנה לקונסול כללי באודסה.
- Ludwig v. Zepharovich 12. לודוויג פון צ'פארוביץ 1911-1906
היה משפטן. כיהן כקונסול בקושטא, וממנה הועבר בינואר 1906 לירושלים. ב-1911 נתמנה לקונסול כללי במאריי. נפטר ב-1912.
- Rudolf v. Franceschi 13. רודולף פראנצ'סקי 1914-1911
נולד ב-1873 באיטליה והצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1899. כיהן כסגן-

קונסול בניו-יורק ובקאהיר. בסיום כהונתו בירושלים הועבר לטריפולי. בימי
מלחמת העולם הועסק בשירות הממשלה בווינה.

Friedrich Kraus

14. פרידריך קראוס

1918-1914

נולד ב-1878 והצטרף לשירות הדיפלומאטי ב-1902. כיהן כקונסול בקייב
והגיע לירושלים בפברואר 1914. שירת בה עד קץ הקיסרות האוסטרית וסגירת
הקונסוליה בירושלים. פעל רבות למען היישוב בימי מלחמת-העולם.

